

Patientsäkerhetsberättelse och sammanhållen kvalitetsuppföljning för 2019

Grundskoleförvaltningen Malmö stad

2020-01-31

Anna Olin, Verksamhetschef enligt HSL samt Medicinskt ledningsansvarig för Medicinska elevhälsan

Innehåll

PATIENTSÄKERHETSBERÄTTELSE	1
Sammanfattning	3
Inledning	4
STRUKTUR.....	5
Övergripande mål och strategier	5
Organisation och ansvar	5
Samverkan för att förebygga vårdskador	6
Patienters och närståendes delaktighet	7
Hälso- och sjukvårdspersonalens rapporteringsskyldighet.....	7
Klagomål och synpunkter.....	8
Egenkontroll.....	8
PROCESS - Åtgärder för att öka patientsäkerheten	9
Riskanalys	10
Utredning av händelser - vårdskador.....	10
Informationssäkerhet.....	12
RESULTAT OCH ANALYS	13
Egenkontroll.....	13
Avvikelser	13
Klagomål och synpunkter.....	14
Händelser och vårdskador	14
Riskanalys	14
Mål och strategier för kommande år	15

Sammanfattning

Personal inom grundskoleförvaltningen som arbetar under hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) (HSL) och riktar sig till eleverna, följer det ledningssystem som finns angående den medicinska och den psykologiska delen av elevhälsan samt logopedverksamheten. Ledningen av hälso- och sjukvård ska vara organiserad så att den tillgodoser hög patientsäkerhet och god kvalitet av vården samt främjar kostnadseffektivitet. Elevhälsan stödjer elevernas utveckling mot utbildningens mål och arbetar främst hälsofrämjande och förebyggande.

Kommunen är, förutom huvudman för skolan, även vårdgivare för den del av elevhälsan som lyder under HSL. Vårdgivaren (grundskolenämnden) utser verksamhetschef med uppdrag att leda detta arbete. Personal som lyder under HSL har ett eget yrkesansvar, arbetar under stark sekretess och har att följa författningar och lagar både på skol- och hälso- och sjukvårdens område. Verksamhetschefen har det yttersta ansvaret för att verksamheten bedrivs enligt vetenskap och beprövad erfarenhet. Skolsköterskor och skolläkare arbetar alltid under HSL och har ett nationellt uppdrag utifrån Folkhälsomyndigheten att ta över efter Barnhälsovården och följa barnens utveckling samt erbjuda vaccinationer. Skolsköterskan är den person på vardera skolan som träffar varje elev och har en relation med alla elever samt deras vårdnadshavare

I praktiken lyder skolsköterskorna under dubbelt ledarskap. Rektor är anställande chef medan verksamhetschefen som också är Medicinskt ledningsansvarig (MLA) leder det faktiska medicinska arbetet. Skolläkarna är anställda av enhetschef centralt som är utsedd till verksamhetschef enligt HSL samt är MLA.

Psykologerna i skolan arbetar del av sin arbetstid under HSL och verksamhetschefen har skrivit en överlåtelse till enhetschefen för psykologerna som är psykolog och deras anställande chef, att inneha det psykologiska ledningsansvaret (PLA).

Logopeder finns inte riktade till alla skolor. De är anställda av rektor. En del av deras arbete lyder under HSL och verksamhetschefen har skrivit en överlåtelse till Utvecklingssamordnande logoped att inneha det logopediska ledningsansvaret under HSL (LLA).

Det samlade utökade verksamhetschefskapet trädde i kraft under sommaren 2019 och under hösten påbörjades den första översynen över psykologernas och logopedernas HSL del för att säkerställa att arbetet bedrivs i enlighet med kraven i ledningssystemet.

Patientsäkerhetsberättelsen kommer i övervägande del att utgå ifrån den medicinska elevhälsan, som har det största uppdraget, riktat till alla de c:a 33000 eleverna.

Psykologer och logopeder är involverade i specifika elever i samband med till exempel olika utredningar.

Medicinska elevhälsan har under 2019 satsat mycket av sina centrala resurser på att introducera nyanställda skolsköterskor samt att fortlöpande ge stöd och ledning till alla skolsköterskorna i deras gemensamma och likriktade arbete så att rutiner verkligen befästs och efterföljs. Journalgranskning enligt ny rutin är ett exempel på vad som genomfördes.

Skolsköterskebemanningen har utökats relaterat till att nya skolor öppnats och att man anställt ytterligare någon skolsköterska. I dagsläget finns 17 skolor som är bemannade med två skolsköterskor. Vi har 90 anställda skolsköterskor, men några är föräldralediga och täcks av centralt anställda poolskolsköterskor och vikarier med fast anställning centralt i botten. Det råder fortsatt nationell brist på specialistutbildade sjuksköterskor.

Skolläkarbemanningen är viktig att bibehålla och 6.0 tjänst på alla eleverna är verkligen behövligt.

När jag blickar in i 2020 noterar jag att IVO (Inspektionen för vård och omsorg) meddelat att de gör en egeninitierad granskning av vårdgivaren under början av året, med fokus på vårdgivarens egenkontroll, dokumentation, handledning, arbetsbelastning och introduktion.

Under 2019 genomförde grundskoleförvaltningen en upphandling av dokumentationssystem och utfallet leder till att vi under våren 2020 ska lämna befintligt journaldatasystem PMO och starta implementering av nytt system, ProReNata. All journaldata ska föras över från PMO.

Inledning

Enligt patientsäkerhetslagen SFS 2010:659 ska vårdgivaren skriva en patientsäkerhetsberättelse. Idén med patientsäkerhetsberättelsen är att öppet och tydligt för alla redovisa strategier, mål och resultat av arbetet med att förbättra patientsäkerheten.

Patientsäkerhetsberättelsen ska ha en sådan detaljeringsgrad att det går att bedöma hur arbetet med att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra kvaliteten har bedrivits i verksamhetens olika delar, och att informationsbehovet hos externa intressenter tillgodoses. SOSFS 2011:9 7 kap. 3 §. Patientsäkerhetsberättelsen bör utformas så att den kan ingå i vårdgivarens ledningssystem för patientsäkerhet.

Skolsköterskor, skolläkare, psykologer och logopeder arbetar under Hälso- och sjukvårdslagen (HSL) och är därmed också en egen verksamhetsgren inom skolan. Kommunen är, förutom huvudman för skolan, även vårdgivare för den del av elevhälsan som lyder under HSL. Vårdgivaren (grundskolenämnden) utser verksamhetschef med uppdrag att leda detta arbete.

Medicinska elevhälsan dokumenterar bedömningar, analyser och åtgärder i ett patientdata-journalsystem. Det gäller både förebyggande och hälsofrämjande insatser kring såväl psykisk hälsa som vaccinationer samt bedömningar av tillväxt, oklara smärttillstånd, koncentrationssvårigheter, nedstämdhet och t ex motoriska svårigheter som kan ha betydelse i skolan.

Medicinska bedömningar ingår naturligt som en del i analysen när en elev har svårt att nå målen i skolan eller när det finns misstanke om funktionsnedsättning. Säkerhet och kvalitet av vården och eventuella avvikelser eller misstag måste följas upp på samma sätt som i hälso- och sjukvården i övrigt.

Psykologer dokumenterar i journalsystemet då de gör olika utredningar och bedömningar samt enstaka ärenden inom HSL då de samtalar med elever, liksom kontakter med vårdnadshavare.

Likaså dokumenterar logopeder då de utreder eller arbetar med enskilda elever.

Logopeder i grundskoleförvaltningen fungerar som en kompletterande kompetens till elevhälsans lagstadgade funktioner och har till uppgift att tillsammans med skolans övriga personal stödja elevers kommunikations-, språk- och läsutveckling. Rektor är anställande chef och endast en del av logopeders arbete i skolan regleras av HSL.

Vårdgivarens ansvar tydliggörs i patientsäkerhetslagen och innebär bland annat följande:

- Ansvar att bedriva ett systematiskt patientsäkerhetsarbete och att arbeta förebyggande för att förhindra vårdskador.
- Skyldighet att utreda tillbud, risker och händelser.
- Legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal som bedöms vara en fara för patientsäkerheten skall rapporteras till Inspektionen för vård och omsorg (IVO).
- Patienter och närstående skall uppmuntras att involvera sig i patientsäkerhetsarbetet.
- Varje år skall en patientsäkerhetsberättelse upprättas som beskriver och utvärderar verksamhetens arbete med kvalitet och patientsäkerhet. Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har utarbetat den mall som används.

Personalens förutsättningar, kompetens och kunnande är en grundsten i patientsäkerhetsarbetet och i mötet med elever och vårdnadshavare. Arbetsmiljön och arbetsbelastningen för personalen är direkt kopplad till patientsäkerheten. Verksamhetschef/MLA upprätthåller ett gott samarbete med vardera lokal rektor eftersom skolsköterskorna har rektor som anställande chef medans verksamhetschefen/MLA ansvarar för det faktiska medicinska arbetet.

Ett nära samarbete krävs numera också mellan verksamhetschef enligt HSL med PLA och LLA.

STRUKTUR

Övergripande mål och strategier

SFS 2010:659, 3 kap. 1 § och SOSFS 2011:9, 3 kap.

Beskriv övergripande mål och strategier för patientsäkerhetsarbetet i syfte att säkra verksamhetens kvalitet.

Målet är att bedriva en god och säker vård där risker förebyggs och händelser tidigt kan identifieras. Det skall inom verksamheten finnas bemanning, personal och den kompetens som är nödvändig för att uppnå detta mål. Det skall finnas säkra rutiner och lokala riktlinjer för arbetet. Dessa skall vara väl förankrade hos all personal. Arbetsmiljön skall vara sådan att det ges tid för planering och kvalitetsarbete.

Strategier för att uppnå målen är att:

- fortlöpande säkra en god grundbemanning med adekvat kompetens.
- de fysiska skolsköterskemottagningarna har rätt utformning och utrustning.
- systematiskt arbeta med fortbildning, introduktion av nyanställd personal, riktlinjer och rutiner samt att fortlöpande följa upp arbetet.
- fortsätta att utveckla samarbetet och förståelsen för medicinska elevhälsans arbete mellan Malmö stads rektorer och den centrala ledningen för medicinska elevhälsan samt möjligheten att erbjuda avtal kring resurs/poolsköterskor vid arbetsanhopning och tillfälliga vakanser.
- fortsätta att utveckla samarbetet och förståelsen för både psykologernas och logopedernas arbete under HSL, med lokal skollledning
- tillsammans med IT skapa en trygg och patientsäker övergång från journaldatasystemet PMO till ProReNata.

Under 2019 hade medicinska elevhälsan byte på 25 skolskötersketjänster. Introduktion av de nyanställda har stärkts upp ytterligare, vilket bidrar till en än högre patientsäkerhet.

Arbetet med att skolsköterskornas mottagningsrum ska vara funktionellt byggda och inneha rätt utrustning har fortsatt och fortsätter. En försvårande faktor i detta arbete är att arkitekter som ritat skolor och då också medicinska elevhälsans mottagningsrum, inte har kännedom om vad som sker inom medicinska elevhälsans uppdrag. Det är sent i processen vid nybyggnationer som vi som sakkunniga blir inblandade. Ofta försent för att kunna påverka väggar och dörrar.

Enheten för psykologer har haft byte på 2 psykologtjänster under 2019.

I och med att en övergripande gemensam verksamhetschef enligt HSL blev utsedd, påbörjades under hösten arbetet med att säkerställa ledingsdokumentet och övergripande rutiner för psykologerna. Detta arbetet kommer att fortsätta under 2020.

Den mindre del av logopedernas arbete som styrs av HSL har också skrivits in i ledningsdokumentet och en övergripande likvärdig uppdragsbeskrivning påbörjats. Fortsatt arbete med beslut kring den, samt implementering sker under 2020.

Organisation och ansvar

SFS 2010:659, 3 kap. 9 § och SOSFS 2011:9, 7 kap. 2 §, p 1

Beskriv kort roller och ansvarsfördelning för planering, ledning och egenkontroll av patientsäkerhetsarbetet på olika nivåer. Inkludera stödfunktioner inom patientsäkerhet.

Grundskolenämnden är vårdgivare för den hälso- och sjukvård som bedrivs i de kommunala grundskolorna.

Enligt HSL måste legitimerad personal som lyder under denna lag, ledas av en verksamhetschef.

Verksamhetschefen utses av nämnden.

Verksamhetschef enligt HSL har det samlade ledningsansvaret, vilket inte kan överlåtas till annan befattningshavare och innebär bland annat ansvar för att personalen har rätt kompetens och utbildning. Ansvaret innebär vidare att rutiner och handlingsplaner skall upprättas, avvikelser och risker skall analyseras och följas upp.

Ledningsuppgifterna för medicinska elevhälsan, psykologer och logopeders regleras av HSL och innebär att utifrån författningar, lagar och kommunala beslut formulera mål, planera, genomföra, utveckla och följa upp verksamheterna på ett sådant sätt att kvalitet, patientsäkerhet och målnuppfyllelse säkerställs.

Verksamhetschefen innehar också det medicinska ledningsansvaret. (MLA).

Överlåtelse gällande ledning av psykologernas och logopedernas verksamhetsgrenar har skrivits från verksamhetschef till (PLA) psykologernas ledningsansvarig och (LLA) logopedernas ledningsansvarig.

Verksamhetschefen har även det övergripande ledningsansvaret för det digitala patientjournalssystemet och dokumentationen där.

Skolsköterskorna lyder under dubbelt ledarskap då de har rektor som anställande chef och arbetsgivaransvarig ute på skolan, medan verksamhetschef/MLA ansvarar för deras arbete och ledning under HSL.

Det innebär ett nära samarbete mellan verksamhetschef/MLA och alla rektorer bland annat i samband med rekrytering.

Ansvaret för att det finns ändamålsenliga lokaler och utrustning så att skolsköterskorna kan utföra sitt uppdrag ligger hos rektor med stöd från verksamhetschef/MLA.

Skolläkarna, utvecklingsamordnande skolsköterskor samt poolskolsköterskorna är direktanställda centralt under enhetschef/verksamhetschef/MLA.

Psykologerna är direkt anställda centralt under sin enhetschef (tillika PLA).

Logopederna är anställda av rektorerna och bara tillgängliga på c:a en tredjedel av skolorna. Stöd till rektor vid nyanställning gällande meritbedömning och introduktion ges från LLA.

All legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal har ett eget yrkesansvar för att arbetet utförs med god kvalitet och hög patientsäkerhet. Varje medarbetare ansvarar för att avvikelser och risker rapporteras.

Samverkan för att förebygga vårdskador

SOSFS: 2011:9,4 kap. 6 §, 7 kap. 2 § p 3

Beskriv vilka processer/områden som identifierats där samverkan har skett för att förebygga att patienter drabbas av en vårdskada.

Ex. överenskommelser mellan olika vårdenheter, medicintekniska enheter, mellan primärvård och sjukhus samt mellan kommuner och landsting.

- Intern samverkan sker i tvärprofessionella elevhälsoteam på respektive skola, vid återkommande skolläkarmöten samt i samråds- och nätverksgrupper inom Malmö stad, Region Skåne och Kfsk.
- Samarbete kring tydliga rutiner fortsätter för bedömning och ansökan inför mottagande i Grundsärskolan. Nyligen har en löpande kontaktyta grundats mellan centrala elevhälsan och barnhabiliteringen. Rutinerna ute i skolorna behöver samtidigt befästas och tydliggöras för rektorerna hur gången är samt att rektor är ansvarig för att hålla ihop de olika delarna i samband med ansökan.
- Rutiner ute på skolorna gällande att administratörer löpande och skyndsamt ger medicinska elevhälsan kännedom om nya elever som skrivs in på skolan och elever som flyttar ut behöver fortsatt tydliggöras. Även information när någon elev får skyddad identitet eller då vårdnadshavare ändras är viktig att den förmedlas till medicinska elevhälsan. Detta är av största vikt för patientsäkerheten. En försvärande faktor även under 2019 var modellen med den centrala inskrivningsenheten inom grundskoleförvaltningen.

-
- Journalöverföring mellan barnhälsovården och medicinska elevhälsan har fortlöpt fint i sin digitala form även under 2019. Risk finns nu att svårigheter uppstår när vi byter journalsystem till ProReNata och Barnhälsovården är kvar i PMO. Samarbete finns med IT och datajournalägarna gällande detta.
 - Samverkan sker återkommande med andra vårdgivare, exempelvis Flyktinghälsan, barnhabiliteringen, första linjen, BUP och barnmedicinska kliniken SUS Malmö och Lund samt Logopedmottagningen, Primärvården, inklusive Kunskapscentrum för barnhälsovård.
 - Storstadssamverkan har fortsatt att ske mellan Stockholm, Göteborg och Malmö inom medicinska elevhälsan relaterat bland annat till dokumentation inom datajournalssystemet och gemensam kontakt med CGM som förestår journalsystemet PMO. Den delen kommer att avslutas i och med vårt byte av journalsystem. Dock kvarstår samverkan utifrån ett verksamhetsperspektiv.

Den täta introduktionen av nyanställda har fortsatt och implementeringen av uppdaterade rutiner samt införandet av mall för journalgranskning har påverkat verksamheten positivt.

Samarbete finns också med gymnasieförvaltningens ledning under HSL och hur vi hanterar journalerna vid övergång till gymnasiet. Det finns även samarbete gällande själva datajournalssystemet.

Patienters och närståendes delaktighet

SFS 2010:659 3 kap. 4 §

Beskriv hur patienterna och deras närstående har erbjudits möjlighet att medverka i patientsäkerhetsarbetet.

Inom HSL är juridiken tydlig att vårdnadshavare ska vara delaktiga. Elev bör alltid informeras i det som rör hen och informationen skall vara anpassad efter ålder och mognad. Barnet ska ha ett medinflytande som med tiden eller under vissa omständigheter övergår till ett självbestämmande. En välinformerad patient ökar sin upplevelse av trygghet. Informationen skall alltid vara anpassad utifrån elevens behov, ålder, kunskap, språk och situation.

Eleven och vårdnadshavarna ska informeras inför genomförande av vaccination och eventuella biverkningar, samt inför hälsobesök och undersökningar. Eleverna och deras vårdnadshavare bör också få information om hälso- och sjukvårdspersonalens starka sekretess. Tolk bör användas vid behov.

Man eftersträvar alltid samtycke när det gäller delar som kan vara viktiga för den pedagogiska verksamheten att ha vetskap om så att rätt förutsättningar för barnets inläring och bemötande kan skapas.

Samtycke inhämtas också alltid inför vaccinationer, beställning av journaler från barnhälsovården, behandlande klinik eller tidigare skolas medicinska elevhälsa.

En tydlig dialog med vårdnadshavare är en förutsättning för att kunna ge stöd till barnet.

I händelse av avvikelser som drabbar ett barn, kontaktas alltid vårdnadshavare och bedöms avvikelserna ge anledning till en anmälan till IVO som ett Lex Maria ärende, är vårdnadshavarna tillfrågade om att yttra sig i utredningen.

Synpunkter tas också emot från vårdnadshavare på de hälsoformulär som används och tas hänsyn till i samband med uppdateringar.

Hälso- och sjukvårdspersonalens rapporteringsskyldighet

SFS 2010:659, 6 kap. 4 § och SOSFS 7 kap. 2 § p 5

Beskriv hur hälso- och sjukvårdspersonalen rapporterar risker för vårdskador samt händelser som har eller hade kunnat medföra en vårdskada. Beskriv hur avvikelserapporter har sammanställts och analyserats.

En samlad analys redovisas under rubriken resultat och analys.

Skolläkare och skolsköterskor rapporterar direkt till verksamhetschef/MLA, händelser som har medfört eller hade kunnat medföra skada för elev i samband med vård och behandling. Verksamhets-

chef/MLA ansvarar för bedömning och analys och är även ansvarig för att göra Lex Maria anmälan, då avvikelser bedöms så pass allvarlig.

Alla avvikelser avidentifieras och återförs löpande till skolsköterskorna på återkommande obligatoriska möten, där genomgång av avvikelserna är en del i lärandet och patientsäkerhetsarbetet.

En så stor verksamhet utan avvikelser är inte frisk och utan transparens. Dock ska mängden vara rimlig i förhållande till patientunderlaget och man behöver också bedöma allvarlighetsgraden.

Sedan föregående patientsäkerhetsberättelse har 85 lokala avvikelser rapporterats inom vår egen verksamhet i Grf. Alla avvikelser har inte skett under 2019, men upptäckts då i samband med insynen i journaler på skolor där skolsköterskor slutat och i samband med genomgång av journaler enligt rutin.

Vi har utöver dessa även upptäckt 18 avvikelser i inkomna journaler från BHV, privata skolor eller andra kommuner.

Psykologer rapporterar till PLA och logopedier till LLA, som sen diskuterar inkomna avvikelser med ansvarig verksamhetschef.

Rutiner för avvikelssystem kommer framöver att följa samma struktur för all HSL-personal.

Under 2019 inkom 1 avvikelse inom psykologenheten, under våren, gällande posthantering.

Klagomål och synpunkter

SOSFS 2011:9, 5 kap. 3 och 6§§, 7 kap 2 § p 6,

Beskriv hur klagomål och synpunkter, som kommer direkt till verksamheterna, eller via Patientnämnden och Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har sammanställts och analyserats.

En samlad analys redovisas under rubriken resultat och analys.

Kommunens klagomålshanteringsformulär kan användas även för att få in synpunkter och klagomål från elever och vårdnadshavare i frågor som rör HSL-personal. Föräldrar behöver upplysas om att denna möjlighet finns, utöver möjligheten att direkt kontakta respektive skolsköterska, skolläkare, psykolog eller logoped. Synpunkter på omhändertagandet inom Medicinska elevhälsan ska alltid tas om hand och vidarebefordras till verksamhetschef. Vi skall främja möjligheterna att samverka med elever och vårdnadshavare i dessa frågor i syfte att öka vårdens kvalitet.

Klagomål och synpunkter kan även komma från IVO, skolinspektionen, patientnämnden eller andra myndigheter och vårdgivare.

Det inkom 2 formella klagomål gällande medicinska elevhälsan under 2019. Dessa har hanterats, utretts och dokumenterats i samförstånd med vårdnadshavarna. Det ena ärendet gällde bemötande och det andra en förkommen medicinsk handling innehållande bland annat vaccinationer.

Inget formellt klagomål inkom gällande psykologer.

Inget formellt klagomål inkom för vår kännedom gällande logopedier.

Egenkontroll

SOSFS 2011:9, 5 kap. 2§, 7 kap. 2 § p 2

Beskriv vilken egenkontroll för ökad patientsäkerhet som genomförts samt i vilken omfattning och frekvens. Resultat och analysen redovisas under rubriken resultat och analys.

- Egenkontroll av lokaler och utrustning sker kontinuerligt enligt rutin och dokumenteras.
- Vardera skolsköterska har att följa de gemensamma skriftliga rutiner som finns.
- Medicinsk teknisk kontroll görs av apparater och utrustning så som vågar, audiometrar samt blodtrycksmanschetter och ska kalibreras årligen.
- Medicinskt kylskåp ska kontrolleras gällande aktuell temperatur och temperaturhistorik minst 1 g/vecka och noteras på lista.
- Läkemedelsförrådet ses över re- gelbundet, noteras på lista och förpackningar

med passerat utgångsdatum återlämnas till apotek.

- Tydliga rutiner finns för vaccinationsordination samt genomförande av vaccination. Eftersom två skolsköterskor närvarar vid vaccinationerna ökar patientsäkerheten.
- Egenkontroll av journalhantering och dokumentation sker löpande samt vid avslut av varje läsår. Strukturerad journalgranskning sker enligt mall 2 gånger per termin, kollegor emellan samt från medicinsk ledning.
- Avvikelse hanteras enligt avvikelshanteringssystemet.
- Loggkontroller genomförs systematiskt enligt bestämda rutiner varje vecka.
- Bedömning av kompetens och vaccinationsbehörighet vid nyanställning görs av verksamhetschef/MLA.
- Skolsköterskan på vardera skola har att följa det nationella basprogrammet som ska genomföras varje läsår. Detta följs upp under läsårets gång samt vid läsårets slut.
- Bedömning av psykologers kompetens görs av anställande enhetschef (PLA).

PROCESS - Åtgärder för att öka patientsäkerheten

SFS 2010:659, 3 kap. 10 § p 2

Beskriv vilka åtgärder som har vidtagits kopplat till mål, strategier och resultat dvs. strategiska åtgärder som ni har genomfört för att nå era mål.

Beskriv även arbetssätt, verktyg, åtgärder och samarbeten som har haft betydelse för att förbättra patientsäkerheten under året.

Verksamhetschef/MLA har regelbundet deltagit i nationella ledningskonferenser där patientsäkerhetsfrågor diskuteras.

Patientsäkerhetsfrågor och samtliga inkomna avvikelser redovisas, diskuteras och analyseras vid återkommande månadmöten i alla utbildningsområden. Risker identifieras och förbättringsåtgärder presenteras. Avvikelse sammanställs och återförs avidentifierat till verksamheten. Arbetssätt, rutiner, metoder, nya författningar och riktlinjer implementeras. Månadmötena är obligatoriska och kan någon skolsköterska inte delta på något av de fem områdenas träff under aktuell vecka, återkopplas innehållet från kollega eller den centrala enheten.

Alla skolsköterskor och skolläkare är behöriga till en gemensam digital mapp där alla rutiner finns samlade.

Uppbyggnad av liknande struktur påbörjades under hösten för psykologernas verksamhet och för logopedernas verksamhet.

Arbetsbelastningen har ökat för både medicinska elevhälsan och psykologerna. En ökad arbetsbelastning medför negativ påverkan på patientsäkerheten. Enligt patientlagen skall dokumentering i patientjournal genomföras snarast i anslutning till besöket för att förhindra risker eller fel i dokumentationen. Detta kan inte alltid ske. Inför vaccinationer ska journalen läsas igenom och en bedömning av vaccinationsstatus görs innan medgivandeblankett skickas hem till vårdnadshavare. Efter att medgivandet är påskrivet ska skolsköterskan skriva en vaccinationsordination i barnets journal samt skanna in medgivandet. Man utgår sen ifrån den dokumenterade vaccinationsordinationen vid själva vaccinationen.

Det är av stor betydelse att skolsköterskan har möjlighet och tid till det medicinska administrativa arbetet.

Arbetsbelastningen för både skolläkare och skolsköterskor har fortsatt att öka märkbart i samklang med den ständiga ökningen av elevantalet. Även under 2019 kom upp emot 1000 nyanlända elever (till stor del anhöriginvandring) att börja inom grundskolan, löpande under året. Alla de eleverna passerar skolsköterska och ska ofta vaccinationsplaneras av skolläkare. Skolsköterskorna ska sen utföra även de vaccinationerna och man ska i tidsberäkningen även ta med att det krävs tolk.

Stort antal av dessa elever har haft betydande svårigheter som kräver extra insatser i form av remisser och sedermera mycket stöd i skolan. Att upprätthålla bemanning och kompetens är av största

vikt för att arbetet ska kunna utföras patientsäkert.

Psykologerna har också märkt av en ökad arbetsbelastning relaterat till det ökade elevantalet samt fler skolor. Psykologresurserna har inte heller haft motsvarande ökning. Sjukskrivningar och fortsatt hög andel deltidsarbetande psykologer skapade också extra belastning inom enheten.

Omorganisation av psykologenheten inleddes under 2019 vilket minskade stabilitet och kontinuitet och därmed i viss mån ökad negativ stress. Planeringen framåt med tydliga gemensamma rutiner och dialog kring gemensamma processer är ett led i att lyfta fram och öka patientsäkerheten ytterligare.

Under 2019 påbörjades rekrytering av två sektionschefer inom psykologenheten, med syfte att stärka ledningsstrukturen. Tillsättning sker under våren 2020.

Risakanalys

SOSFS: 2011:9, 5 kap. 1 §, 7 kap 2§ p 4

Beskriv hur ni hanterar risker, vilka riskanalyser och anpassningar som ni har genomfört där ni bedömt att det fanns risk för att en händelse skulle kunna inträffa på grund av brister i verksamheten samt vilka lärdomar analyserna har givit. En samlad analys redovisas under rubriken resultat och analys.

Vårdgivaren ska fortlöpande bedöma om det finns risk för att händelser skulle kunna inträffa som kan medföra brister i verksamheten. För varje sådan händelse ska vårdgivaren uppskatta sannolikheten för att händelsen inträffar och bedöma vilka negativa konsekvenser som skulle kunna bli följden av händelsen.

All personal inom HSL ansvarar för att identifiera och rapportera risker som kan medföra negativa händelser eller tillbud i verksamheten och för elever. Större förändringar i verksamheten kan också väsentligen påverka patientsäkerheten. Till större förändring kan man inräkna det kommande bytet av journaldatasystem.

Under 2019 har vi enligt rutin fortsatt analysera inkomna avvikelser och ständigt se över våra rutiner. Introduktionen av nyanställda skolsköterskor har ytterligare förbättrats.

Ute på skolorna behöver man fortfarande på vissa skolor öka sin förståelse för vad som är skolsköterskans uppdrag och respektera att när dörren till mottagningen är stängd, pågår arbete innanför som man inte ska störa.

Att ständigt bli avbruten i sin journaldokumentation, genererar risker för fel.

Strömavbrott är en risk inom den medicinska elevhälsan relaterat till att vaccin i det medicinska kylskåpet kan bli obrukbart. Under 2019 har flera planerade strömavbrott inte kommunicerats till skolsköterskan och det har medfört att stora mängder vaccin behövt kasseras och vaccinationer senareläggas. I sammanhanget är värt att notera att det inte enbart är en extra kostnad för skolan och ändrad planering för eleverna utan också ett slöseri på dyrbara vaccindoser, som emellanåt restnoteras för att tillverkarna inte kan framställa tillräckligt många doser.

Information om detta har under hösten kommunicerats ut till alla rektorer.

Utredning av händelser - vårdskador

HSLF-FS 2017:40, 3 kap. 1§ och SOSFS 2011:9 7 kap sista stycket

Beskriv händelser som har utretts som har medfört eller hade kunnat medföra en vårdskada samt lärdomar av dessa. En samlad analys redovisas under rubriken resultat och analys.

Sedan föregående patientsäkerhetsberättelse har 85 lokala avvikelser rapporterats inom vår egen verksamhet Grf. Ytterligare 18 avvikelser har vi upptäckt i inkommande journaler från friskolor och andra kommuner samt BHV. De avvikelserna har då kommunicerats med deras respektive verksamhetschefer för utredning.

Alla avvikelser har föranlett utredning och återkoppling till de elever / familjer som varit involverade. Målsättningen med avvikelshantering är att se till att samma avvikelse inte ska behöva upprepas.

Ingen avvikelse bedömdes vara av den allvarlighetsgrad att någon Lex Maria behövde göras.

Man ska betänka att nästan 90 skolsköterskor tillsammans för journal på alla elever inom grundskoleförvaltningen och årligen träffar de flesta och vaccinerar många barn inom basprogrammet varje läsår. Även vaccinationsordinationer och genomförandet av vaccinationer av alla nyanlända ska genomföras. Hälsosamtal, remisser, skolläkarmottagningar, tillväxtkontroller med pubertetsbedömning och bedömning av kurvorna ingår också i deras löpande arbete varje läsår, liksom ryggkontroller, synkontroller, hörselkontroller samt diverse spontanbesök och ärenden som vårdnadshavare lyfter. Även psykisk ohälsa genererar många samtal och till viss del remisser.

Sett i relation till detta är det inte många inkomna avvikelser. Att vi hittar dessa och ändå kan diskutera kring rutiner, påvisar en transparent verksamhet som värderar patientsäkerheten högt.

Avvikelserna under 2019 gällde i stora drag:

- Brister i vår egen dokumentation inne i journaler (7)
- Teknikfel relaterat till att nyanställd skolsköterska saknat dator första veckan under sin anställning samt felinstallerad skrivare (2).
- Planerade vaccinationer ej uppsatta på väntelista, enligt rutin och av den anledningen försenats. (20)
- Ryggkontroller ej uppsatta på väntelista och därav har uppföljning försenats (6)
- Uppföljning av övervikt ej uppsatt på väntelista och därav försenats (2)
- Undervikt ej uppsatt på väntelista och därav har uppföljning försenats (1)
- Beslut har behövt tas av verksamhetschef i prioriteringar på skolor för att anpassa basprogrammet där man ej hunnit med. Detta har berott på sjukskrivningar och vakanser. (3)
- Dokumenterat i fel journal eller skannat in i fel journal relaterat till att man blivit störd eller avbruten (12)
Ytterligare 7 avvikelser av samma anledning, men som hittats nu och begicks för några år sedan. (visar på att våra förbättrade genomläsningsrutiner fungerar)
- Missat att skicka pappersdel av journal (1)
- Ej kommunicerad ändrad adress till vårdnadshavare där brev kom i retur samt en där vårdnadshavare ändrats till enskild vårdnad och man ej informerat skolsköterskan. (2).
- Skolsköterska ej efterfrågat fullständig journal från tidigare vårdgivare (2)
- Brister i pappersjournal gällande elev med TF-nummer (ej fullständigt personnummer)
- Brister i posthantering. (skedde under våren och sommaren). En handlade om att trots väl inarbetade rutiner för sommarpost till skolsköterskor, som innebär att all deras post samlas centralt och hanteras enligt schema under sommaren, tog en administratör på en skola två inkomna brev och lade på semestrande skolsköterskas tangentbord inne på mottagningsrummet. Det ena brevet var ett remissvar som krävde röntgen och det andra en skyndsam begäran om journal från socialtjänsten.
- Inbrott på skolsköterskemottagning där dator stals och arkivskåpet bröts upp. (alla journaler kvar) (1)
- Brist i remisshantering (1)
- Ej läst igenom inkommen journal från BHV och då ej noterat att BHV ej vaccinerat klart. Detta fördröjde vår hantering av att vaccinera. (1)
- Fel vaccin gavs till fel barn relaterat till störningsmoment i vaccinationssituationen (1)
- Kanyl lossnade vid vaccinationsmomentet. (1)
- Strömavbrott på skola som haft effekt på medicinskt kylskåp (4).
- Rutiner ej följts gällande kontakt med vårdnadshavare inför utredning av dyslexi. (1)
- Från en och samma skola fördröjdes leverans av efterfrågade journaler (4)
- Elev var inskriven på en skola, men uppdagades gå på annan skola. Leder till oklarheter i vårdrelation och ansvar. (1)
- Tillväxtkurva saknades i vissa uppdateringar av PMO-datajournalssystemet. Kom och för-

svann om vartannat. IT behövde se över sina rutiner.

- Psykologenheten hade under våren en avvikelse gällande postgången. (1)

Informationssäkerhet

HSLF-FS 2016:40, 7 kap. 1§

Beskriv hur ni arbetat med informationssäkerhet dvs.

1. de uppföljningar av informationssäkerheten som har gjorts som är av större betydelse,
2. de riskanalyser som har gjorts,
3. de åtgärder som har vidtagits för förbättring av informationssäkerheten som är av större betydelse,
4. den utvärdering vårdgivaren har genomfört av skydd mot olovlig åtkomst till datornätverk och informationssystem,
5. den granskning som har gjorts av hälso- och sjukvårdspersonalens journalföring.

Patientsäkerhets- och den allmänna säkerhetskulturen har systematiskt funnits med på våra verksamhetsmöten, s.k månadsmöten (tre gånger per termin) för all personal i verksamheten, uppdelat områdesvis (obligatorisk närvaro).

Dessa tillfällen är viktiga för att upprätthålla och förbättra informationssäkerheten och dokumentationen. Genomgång och information inom professionens verksamhet med fokus på att hålla alla a'jour med uppdateringar och ny information är av mycket stor vikt för att hålla en hög kvalitet och att ha en likvärdighet ute på alla mottagningarna. Elever på alla skolor ska kunna erbjudas samma höga kompetens.

Loggkontroller genomförs systematiskt enligt bestämda rutiner. Under 2019 har inte något fall av otillbörligt användande av datajournalssystemet upptäckts.

Sedan 2018 har postgången förbättrats och i stort kommer posten fram till rätt adress.

Efter de Lex Maria som gjordes sommaren 2018 (och som redogjordes för i förra årets patientsäkerhetsberättelse) har verksamheten under 2019 bland annat infört strukturerad journalgranskning enligt mall, för att ytterligare stärka dokumentationen och patientsäkerheten.

Under hösten 2019 påbörjades en ändring av strukturen gällande rutiner och ledningsdokument för psykologer och logoped. Deras rutiner kring avvikelsehantering och genomlysning kommer att förstärkas under 2020.

När det gäller logopedernas HSL-del var en första åtgärd, efter tillsättandet av verksamhetschef, att kontrollera att alla logoped hade logopedlegitimation. En genomlysning av deras arbete gav att de utför olika uppdrag på olika skolor och använder olika testmaterial för att utreda. Vissa logoped ställer diagnoser och andra inte. Ett beslutsunderlag till gemensam uppdragsbeskrivning utformades för att det ska vara likvärdigt på skolorna och att de överenskommelser som finns tex med Region Skåne ska följas. För att kunna ta ansvar för verksamhetens HSL-del krävs att basen är både likvärdig och rättssäker.

Beslut gällande uppdragsbeskrivningen tas under 2020.

Det är en mindre del av logopedernas arbete som lyder under HSL. Dock måste den delen vara regelrätt.

Den andra delen av logopedernas uppdrag leds av rektor och logoped i skolan har främst i uppdrag att följa skollagen, vilket bland annat innebär att

- Arbeta förebyggande och främjande
- Stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål
- Delta i utredningsarbete för barn/elever i behov av särskilt stöd
- Att ge handledning och konsultation till pedagoger / annan personal rörande språk, tal och kommunikation vid en- och flerspråkighet. Insatsen kan innebära att ge förslag på träning och/eller utveckling av den språkliga inlärningsmiljön. Syftet är att synliggöra hinder och

framgångsfaktorer inom tal, språk, kommunikation och dess koppling till inläring.

Den del som lyder under HSL, är den del som åsyftas i underlaget för gemensam uppdragsbeskrivning och här i patientsäkerhetsberättelsen. Det som sker under HSL dokumenteras i journalsystemet.

Fortbildning för all HSL-personal inom respektive verksamhetsgrenar sker löpande under varje termin.

RESULTAT OCH ANALYS

SFS 2010:659, 3 kap. 10 § p 3

Egenkontroll

Beskriv målluppfyllelse dvs. en samlad analys av resultat utifrån satta mål, samt strategier/genomförda åtgärder för att nå dessa mål.

Trots den ökade arbetsbelastningen och omsättningen på skolskötersketjänsterna bedömer vi att medicinska elevhälsan bidragit med väsentliga insatser för att öka elevernas förutsättningar att lyckas med sin utbildning och att bevara och utveckla god hälsa.

Eleverna i Malmös grundskolor har erbjudits och deltagit i vaccinationer i motsvarande grad som landet i övrigt. Vi har en god vaccinationstäckning.

Det finns en god förhoppning om att man inom skolan nu ska ha vetskap om att skolsköterskor förvarar vaccin inne på sina mottagningar i medicinskt kylskåp och behöver informeras gällande planerade strömavbrott, samt om det inträffar något strömavbrott.

Många skolsköterskor signalerar att de trivs bra på sina arbetsplatser och att strukturen i organisationen är tydlig och god. De upplever att de trots stor arbetsbelastning hinner med sitt arbete och kan utföra det på ett patientsäkert sett. Introduktionen av nyanställda får god feedback och de förslag som inkommit tas tillvara för vidare utveckling.

Av de skolsköterskor som inte väljer att stanna inom organisationen är en anledning att skolledning byts ut, mindre välfungerande elevhälsoteam, för stor arbetsbelastning och missnöje med lön.

Utöver det finns pensionsavgångar, graviditeter med efterföljande barnledighet samt att man flyttar från stan.

Psykologerna har ibland svårt att hinna med dokumentation i samband med utredningar. De är fysiskt placerade på olika platser i stan och är uppdelade i olika team. Samlokalisering planeras och innebär att fler psykologer möts i sin arbetsvardag då de är fler som delar på gemensamma kontor. Detta kan gynna det interna arbetet i enheten och i förlängningen förbättra servicen till skolor och elever, tex genom att fördjupa specialisering, men också gemensamma övergripande rutiner.

Avvikelse

Gör en samlad analys av avvikelser samt beskriv några viktiga lärdomar som har spridits.

85 inkomna avvikelser inom den egna organisationen i samband med dokumentation samt vård och behandling är rapporterade. En del av dem har skett tidigare år, men upptäckts nu.

Ingen elev har utsatts för allvarlig skada. Efter analys av genomgångna avvikelser och de förbättringar som ständigt görs i rutiner och struktur, blir bedömningen att vi trots allt bedriver en god och säker vård. Den bedömningen görs även utifrån det arbetet som alla skolsköterskor och skolläkare utför gentemot det stora elevunderlag som årligen träffar medicinska elevhälsan.

För att kunna upprätthålla detta och fortlöpande kunna leda en så stor och utspridd verksamhet, är de återkommande månadmötena inom professionen av största vikt.

Även den täta kontakten med alla skolsköterskor, för att inom en kort kontaktväg, kunna svara på frågor, vägleda och hjälpa i de situationer och dilemman de hamnar i, är viktig. Det är också av

mycket stor vikt att vår Gemensamma mapp med rutiner och pm ständigt hålls aktuell och uppdaterad, samt kommuniceras till alla berörda.

Utifrån de 29 inkomna avvikelserna som relaterade till elever som ej satts upp på väntelista, belyste vi under 2019 vikten av att följa rutinen som gäller att kontrollelever sätts upp på väntelista. Det är ett inarbetat arbetssätt och med tanke på alla elever som följs inom medicinska elevhälsan, är det ändå stor följsamhet. Intentionen är att inte någon elev ska behöva vänta längre på uppföljning än vad som planerades.

Kommunikationen med skolornas övriga personal, via rektorerna har betydelse för att de ska ha en god förståelse för vilket uppdrag skolsköterskorna har och vad det krävs för förutsättningar för att kunna utföra det uppdraget på ett patientsäkert sett.

Klagomål och synpunkter

Gör en samlad analys av klagomål och synpunkter samt beskriv några viktiga lärdomar som har spridits.

Som tidigare nämnts, inkom två klagomål gällande medicinska elevhälsan under 2019. De inkom via Grundskoleförvaltningens formella klagomålshandling.

En förbättringspunkt i det sammanhanget är att fördelningen av ärenden bör ske lite fortare. Dessa två ärenden hade vardera 2 – 3 månader från de inkom tills de nådde verksamhetschefen enligt HSL.

Utredningen av ärendena kunde inte utföras på samma sätt som om det hade gjorts om man kunnat agera i närtid.

En följd av de Lex Maria som gjordes sommaren 2018 och utreddes av IVO, är att IVO i december 2019 meddelade att de i början av 2020 gör en egeninitierad tillsyn av vårdgivaransvaret för medicinska elevhälsan.

Deras analys och resultat kommer att ligga till grund för vårt fortsatta patientsäkerhetsarbete under 2020.

IVO kommer att fokusera på vårdgivarens systematiska patientsäkerhetsarbete inom medicinska elevhälsan med fokus på:

Vårdgivarens egenkontroll, dokumentation, handledning, arbetsbelastning och introduktion.

Händelser och vårdskador

Gör en samlad analys från utredning av händelser, vårdskador och allvarliga vårdskador samt beskriv några viktiga lärdomar som har spridits.

Utöver det som tidigare redogjorts för i dokumentet under Avvikelser behöver det belysas att medicinska elevhälsan, som är en enskild verksamhetsgren inom grundskoleförvaltningen, är en organisation som vänder sig till alla eleverna. Det innebär ett stort uppdrag och för att patientsäkerheten ska upprätthållas behöver bemanningen vara god, kompetensen upprätthållas och förutsättningarna för att genomföra uppdraget vara rimliga både lokalt och centralt.

Den återkommande och strukturerade kontakten mellan verksamhetschef/MLA och alla skolsköterskor och skolläkare är en förutsättning för att verksamheten ska kunna hålla god kvalitet och utföras likvärdigt på alla mottagningar.

Riskanalys

Gör en samlad analys av riskhantering samt beskriv några viktiga lärdomar som har spridits.

En grundläggande del av riskanalysarbetet är den fortlöpande identifieringen, bedömningen och utredningen kring om det finns risk för att händelser ska kunna inträffa som kan medföra brister i verksamheten. Avvikelsehanteringsystemet är regelstyrt i all verksamhet som lyder under

Hälso- och sjukvårdslagen samt väl implementerat i den medicinska elevhälsan. Samma implementering planeras för övrig HSL-personal inom Grf under 2020.

Genomgångarna av avidentifierade avvikelser på de obligatoriska verksamhetsträffarna (s.k. månadsmötena) ger en gemensam riskanalys och diskussion kring förbättringar.

Medicinska elevhälsan är helt beroende av att ha ständig tillgång till patienternas/elevernas journaler. Under 2019 arbetade vi tillsammans med IT för att öka förståelsen för att behov av deras support räknas i timmar och inte som vid andra datorsystem, inom 5 dagar.

Viktigt även vid nyanställningar att det finns fungerande dator redan vid anställningens start.

Det är fortsatt viktigt att beakta en rimlig arbetsbelastning så att inte patientsäkerheten drabbas.

Förståelsen för att det finns en verksamhet inom den pedagogiska världen, som lyder under HSL, behöver belysas och kommuniceras även framöver. Det märks en stor skillnad på när skolledning byts ut och kanske kommer nya i rollen eller från andra små kommuner. Då kan denna kunskap om organisation och verksamhetsansvarig enligt HSL saknas. Lokal skolsköterska hamnar då i en situation som blir ytterligare belastande och ibland ifrågasatt.

Det innebär alltid en risk för att patientsäkerheten minskar, när skolsköterskemottagningar är vakanta. Även om poolskolsköterskor arbetar där en till två dagar i veckan och gör ett enastående arbete, är det inte det samma som att en skolsköterska arbetar full tid på tjänsten. Bemanning med rätt kompetens och i rätt procents tjänst till uppdraget är mycket viktigt. Som en parentes i sammanhanget bör lyftas att några skolsköterskor signalerat att de planerar söka sig utanför kommunen om inte deras löner ses över.

Inom riskanalysen finns också vikten av att logopedernas arbete konkretiseras och att det finns likvärdiga riktlinjer så att alla elever på de skolor där logopeder arbetar, möter likvärdig kompetens.

Mål och strategier för kommande år

Beskriv, utifrån analys av tidigare redovisade resultat kopplat till satta mål, kommande utmaningar inom patientsäkerhetsområdet.

- Det kontinuerliga, fortlöpande målet är att bedriva en god och säker vård där risker förebyggs och händelser tidigt kan identifieras.
- Målet är också att ha alla skolskötersketjänster och skolläkartjänster bemannade med behörig och kompetent skolsköterska respektive skolläkare samt att bemanningen utökas där behov finns.
- Även inom psykologisk elevhälsa är målet att ha alla tjänster tillsatta, samt att fastställa de gemensamma rutinerna i en gemensam digital mapp.
- Fungerande arbetsmiljö som inte inkräktar på patientsäkerheten.
- Fortsätta att belysa vikten av tvärprofessionell samverkan inom den samlade elevhälsan för att tillgodose behovet av ett effektivt förebyggande arbete med avsikt att förbättra förutsättningarna för såväl måluppfyllelse som hälsa.
- Utöka samarbetet på övergripande nivå mellan cheferna inom centrala elevhälsan och motsvarande ledning inom psykiatrin (BUP).
- Under 2019 genomförde grundskoleförvaltningen en upphandling gällande dokumentationssystem och journalsystem. Resultatet av upphandlingen kom strax före jul 2019 och innebär att vi under våren 2020 ska byta leverantör av journalsystem. Det innebär alltid risker och kräver merarbete samt god planering för att detta ska kunna ske så bra som möjligt och att implementeringen ska gå smidigt. Patientsäkerheten har hög prioritet i denna planering. Det kommer också att innebära merarbete för inblandad HSL-personal i att lära nytt.
- Rekrytering och introduktion av logopeder som anställs av rektor ute på skolorna ska ske i samarbete med LLA framöver så att professionskunskaper inom HSL-delen kan bedömas

samt att de får en kompetensbunden introduktion i journalhantering och dokumentation.

- Ta del av den bedömning /granskning som IVO gör av den medicinska elevhälsan och utifrån det resultatet fortlöpande stärka patientsäkerheten.
- Hösten 2020 införs vaccination mot HPV även för pojkar i årskurs 5. Detta medför ett merarbete i skolsköterskornas arbete som måste beaktas.